

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

**Remittering av Europeiska kommissionens förslag till
förordning om ett ramverk för åtgärder för att stärka EU:s
halvledarekosystem och om upphävande av förordningen
(EU) 2023/1781, (Chips Act 2.0) COM(2026) 504 final**

KN2026/01414

Utgångspunkter och övergripande synpunkter

Den 3 juni 2026 presenterade kommissionen förslaget till förordning om ett ramverk för åtgärder för att stärka EU:s halvledarekosystem och om upphävande av förordningen (EU) 2023/1781. Förslaget är en del av kommissionens så kallade teknikuveränitetspaket och syftar till att stärka EU:s konkurrenskraft, tekniska suveränitet och försörjningstrygghet inom halvledare. Reglerna i den föreslagna förordningen kategoriseras i tre "pelare".¹

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden och följer kommissionens struktur med tre pelare. De frågor som berör offentlig upphandling har brutits ut och kommenteras under en egen rubrik.

EU-kommissionens förslag till ny förordning om ett ramverk för åtgärder för att stärka EU:s halvledarekosystem syftar till att säkra kontroll över tekniska nyckelområden. Eftersom målet med ramverket i många delar sammanfaller med att skapa konkurrensfördelar för unionens företag, har verket avgränsat sitt yttrande till sådana aspekter som påverkar konkurrensförhållanden mellan så kallade inhemska företag (eng: *domestic undertakings*). Inhemska företag definieras i förslaget till förordning som företag i halvledarvärdekedjan som har sitt säte i unionen och som ägs och kontrolleras av ett företag inom unionen, eller som uppfyller vissa andra kriterier.²

¹ Regeringen (Klimat- och näringslivsdepartementet), faktagpromemoria 2025/26:FPM98.

² Artikel 2.31 i förslaget till förordning.

Enligt Konkurrensverket är det viktigt att verktygen som föreslås i förordningen, såsom efterfrågeacceleratorer, tillgången till pilotlinor och efterfrågeplattformen utformas enligt objektiva och transparenta kriterier för att säkerställa icke-diskriminering och en fungerande konkurrens mellan inhemska företag. Genom fungerande konkurrens främjas innovation och en effektiv resursallokering.

Sammanfattning

- Förslaget *stora utmaningar* kan få positiva effekter för konkurrensen. Förslaget riskerar dock att skapa konkurrensfördelar för utvalda aktörer utifrån de åtgärder som det gemensamma företaget för halvledare organiserar. Konkurrenspåverkan på värdekedjan för halvledare bör därför analyseras när stora utmaningar identifieras och innan åtgärderna genomförs.
- Förslaget om *efterfrågeacceleratorer* kan skapa effektivitetsvinster när halvledartillverkare och slutanvändare gemensamt utvecklar halvledarkomponenter. Förslaget riskerar emellertid att öppna upp för utbyte av information och andra diskussioner mellan aktörer som kan skada konkurrensen. För att minska denna risk bör informationen i så stor utsträckning som möjligt utbytas på aggregerad och avidentifierad nivå, samt begränsas till vad som är nödvändigt för att uppnå syftet. Särskilt känsligt är utbyte mellan konkurrenter av uppgifter om pris, produktionskapacitet, produktionsvolym, marknadsstrategi, kundrelationer och olika affärsvillkor. Därtill bör tillgången till acceleratorerna bestämmas utifrån transparenta, objektiva och icke-diskriminerande kriterier.
- *Efterfrågeforumet* kan stärka matchningen mellan aktörer som utvecklar respektive använder halvledartekniker, och kan därför vara positivt för konkurrensen under förutsättning att tillgången till forumet inte begränsas i onödan.
- Nyttjandet av *innovationsupphandling* för att stärka efterfrågesidan kan leda till stärkt konkurrens genom en större första marknad för nya tekniker.
- Statusen som ett *uropeiskt initiativ inom halvledarteknik* kan innebära konkurrensfördelar för de företag som får tillgång till statusen. Förslaget kan därför leda till en kapplöpning mellan aktörer att bli först med att få statusen, vilket inledningsvis kan intensifiera konkurrensen men riskerar att på längre sikt leda till svagare konkurrenstryck. Konkurrensverket anser att om flera parallella projekt erkänns kan konkurrensen mellan tekniska lösningar bevaras.
- Erkännandet som ett *strategiskt projekt* innebär konkurrensfördelar för utvalda projekt och Konkurrensverket betonar vikten av att följa

transparenta, objektiva och icke-diskriminerande kriterier för att välja ut strategiska projekt.

- Förslaget om *märkning för europeiska spetskompetensregioner för halvledare* kan leda till stärkt konkurrens, men störst nytta torde uppstå om regionerna tillåts vara gränsöverskridande mellan medlemsstater.
- För att Konkurrensverket ska kunna utöva tillsyn över den nationella tillämpningen av förslagets upphandlingsbestämmelser, kommer det vara nödvändigt att göra vissa ändringar i Konkurrensverkets tillsynsuppdrag.

Kapitel II – Initiativet ”Chip för Europa 2.0” (Pelare I)

Stora utmaningar (eng: *Grand challenges*)

Genom artikel 7 införs så kallade stora utmaningar för att utveckla, integrera och säkerställa industriell spridning av lovande och kritisk halvledarteknik av central betydelse för unionen. Förslaget syftar till att främja avancerad forskning och utveckling som möjliggör ledarskap inom nästa generations AI-chip och hantera större hinder för halvledarteknikens fortsatta framsteg. Förslaget syftar vidare till att bland annat strukturera samarbetet mellan halvledarutvecklare och användarindustrier, upprätthålla infrastrukturer för moln och datacentraler samt integrera insatser från flera pilotlinjer och inrikta dem mot industriell användning. Enligt artikel 12.1 ska ett gemensamt företag för halvledare bildas för att genomföra de åtgärder som anges i företagets arbetsprogram.

Kommissionens bedömning är att förslaget stora utmaningar kan stimulera forskning och utveckling, speciellt inom områden med hög teknisk och kommersiell risk³, vilket enligt Konkurrensverket kan främja inträde av företag och leda till att innovativa produkter utvecklas. Förslaget torde även innebära lägre kostnader och kortare utvecklingstider, vilket bland annat följer av att halvledarekosystemet ska utvidgas genom nära samarbeten mellan vertikala marknadssektorer enligt artikel 7.2.c).

Förslaget som helhet kan även underlätta inträdet för små och medelstora bolag, vilket i så fall skulle vara konkurrensfrämjande. Enligt artikel 7.2.e) ska insatser från flera pilotlinjer integreras för att inriktas mot industriell användning, vilket Konkurrensverket anser kan innebära att företag som inte själva kan finansiera sådan infrastruktur tillåts konkurrera mer effektivt på marknaden.

Konkurrensverket ser vissa risker kopplade till vilka åtgärder som det gemensamma företaget för halvledare organiserar. Som Konkurrensverket tolkar förslaget kan åtgärderna innebära konkurrensfördelar för de utvalda teknikerna. Kommissionen uttrycker också att riktat stöd innebär avvägningar mot

³ Europeiska kommissionen, konsekvensanalys till förslaget om Chips Act 2.0, SWD(2026) 504 final, bilaga 5, avsnitt 1.

konkurrens- och statsstödsprinciperna.⁴ För att undvika konkurrenssnedvridande effekter är det enligt Konkurrensverket viktigt att konkurrenspåverkan analyseras när stora utmaningar identifieras och innan åtgärderna genomförs.

Efterfrågeacceleratorer

Kommissionen får enligt artikel 8.3: a) underlätta för potentiella användare, särskilt köpare av halvledarteknik, att diskutera krav och tekniska specifikationer för halvledarrelaterade produkter som deras industri sannolikt kommer att behöva, b) möjliggöra utvecklingen av gemensamma tekniska färdplaner samt stödja och stimulera gemensam design mellan halvledartillverkare etablerade i unionen och användarindustrier i senare led i syfte att utveckla halvledarkomponenter anpassade till unionens industriella tillämpningar, samt c) underlätta samarbetsplattformar, pilotprojekt eller designpartnerskap som möjliggör tidigt deltagande av industrianvändare i utformningen av innovativ halvledarteknik som utvecklas i unionen. Enligt artikel 8.2 ska efterfrågeacceleratorerna genomföras av alliansen för halvledare. Medlemmarna i alliansen ska, enligt artikel 49.3, vara företrädare för unionens värdekedja för halvledare, inbegripet företag, uppstartsföretag, forsknings- och teknikorganisationer och användarsektorer.

Konkurrensverket anser att förslaget potentiellt kan stärka konkurrensen på marknaden. Förslaget kan innebära effektivitetsvinster när företag designar produkter och tjänster i samarbete med slutanvändaren. Det kan innebära lägre utvecklingskostnader samt att informations- och sökkostnader minskar när utvecklare redan hittat slutanvändaren. Förslaget kan även innebära minskad osäkerhet för utvecklare och ökad nytta för slutanvändare.

Konkurrensverket ser också vissa risker med förslaget. Enligt artikel 8.3.a) får potentiella användare diskutera framtida krav och tekniska specifikationer. Sådana diskussioner är ändamålsenliga enligt förslaget, men samtidigt är informationsutbyte ett av de områden där riskerna för negativ konkurrenspåverkan ofta är som störst. Konkurrensverket anser att det bör övervägas om det finns behov av åtgärder som minimerar risker för konkurrenshämmande informationsutbyte.

Den typ av information som är särskilt känslig att utbyta eller samordna sig kring är uppgifter om pris (inklusive parametrar som påverkar prissättning såsom kostnader, rabatter etc.), produktionskapacitet, produktionsvolym, marknadsstrategi, kundrelationer och olika affärsvillkor. Det finns inget generellt undantag i konkurrensreglerna som möjliggör ett ökat informationsutbyte mellan företag bara för att det är en myndighet som anordnar ett möte.⁵

⁴ Europeiska kommissionen, Konsekvensanalys till förslaget om Chips Act 2.0, SWD(2026) 504 final, avsnitt 7.3.

⁵ Konkurrensverket, När marknader utsätts för störningar, Analys i korthet 2026:2, s. 25.

Eftersom alliansen ska bestå av marknadsaktörer är det viktigt att dessa aktörer inte tillåts använda verktygen på ett sätt som snedvrider konkurrensen, till exempel genom att utestänga befintliga och potentiella konkurrenter. Utifrån Konkurrensverkets förståelse uttrycker förslaget inte hur deltagarna till acceleratorerna ska väljas, utan artikel 8.2 överlämnar detta mandat till alliansen. För att konkurrensen ska gynnas av efterfrågeacceleratorerna bör det enligt Konkurrensverket finnas transparenta, objektiva och icke-diskriminerande kriterier för hur företag ska väljas till en viss aktivitet inom efterfrågeacceleratorerna.

Efterfrågeforum

Enligt artikel 9 ska kommissionen inrätta ett efterfrågeforum för att underlätta presentationen av halvledarteknik. Efterfrågeforumet ska genomföras av alliansen för halvledare.

Konkurrensverket vill betona vikten av att det föreslagna efterfrågeforumet inte utformas på ett sätt som leder till oavsedda konkurrenssnedvridningar. Tillgången till forumet för inhemska företag bör bestämmas av kriterier som är objektiva och icke-diskriminerande. Forumet bör därför inte utformas för att underlätta presentationen av halvledarteknik för enbart initiativen och projekten som listas i artikel 9.1.⁶ Konkurrensverket anser att det bör övervägas om kriterierna för tillgång till forumet kan göras meritbaserade, samtidigt som de utformas på ett sätt som tillåter mindre aktörers tillgång till forumet.

Forumet kan bidra till att föra samman aktörer på efterfråge- och utbudssidan, vilket kan innebära minskade informations- och sökkostnader samt förbättra matchningen mellan köpare och säljare. Bättre matchning innebär vinster som kan leda till ökad innovation när det hjälper företag att nå potentiella kunder. Detta kan särskilt gynna små och medelstora aktörer mer än större aktörer om mindre aktörer inte redan har etablerade försäljningskanaler. För mindre aktörer, exempelvis så kallade fabless-företag (halvledarföretag utan egen tillverkning), kan möjligheten att demonstrera sina produkter och få tillgång till större kunder innebära att företag snabbare kan öka i skala. Detta förutsätter att eventuella kostnader kopplade till deltagande blir proportionerliga till företagens storlek. I annat fall riskerar förslaget att medföra kostnader och administrativa bördor för mindre företag som överstiger den förväntade nyttan.

Innovationsupphandling och förkommersiell upphandling

Enligt artikel 10.b) ska det gemensamma företaget stödja integration och spridning av innovativ halvledarteknik. Utifrån Konkurrensverkets förståelse innebär förslaget att innovationsupphandling och förkommersiell upphandling

⁶ Europeiska initiativ inom halvledarteknik och strategiska projekt samt av integrerade produktionsanläggningar och EU-anläggningar för uppdragstillverkning som erkänts enligt förordning (EU) 2023/1781.

kan nyttjas, se exempelvis avsnitt 5.2.3.2.1 och 6.2.1.1.1 i konsekvensbeskrivningen samt skäl 37 i förslaget till förordning.

Enligt kommissionen kan, genom innovationsupphandling, nya tekniker testas, kvalificeras och integreras i verkliga system samtidigt som företagen får tidig efterfrågan och en första referensanvändning. Detta kan möjliggöra för små och medelstora företag att fånga marknadsandelar på snabbväxande marknader. Innovationsupphandling förväntas dessutom göra det möjligt för små och medelstora företag att validera sin teknik i ett tidigt skede, vilket kan öka deras attraktivitet för riskkapital och andra investeringar.⁷

Konkurrensverket instämmer i kommissionens bedömning att både innovationsupphandling och förkommersiell upphandling kan stärka konkurrensen genom att skapa en större första marknad för nya tekniker och produkter.

Kapitel III – Försörjningstrygghet och efterfrågan (Pelare II)

Europeiska initiativ inom halvledarteknik och första-av-sitt-slag-initiativ

Kommissionen föreslår en ordning där verksamheter kan erkännas som europeiska initiativ inom halvledarteknik (eng: *European semiconductor technology initiatives*). Dessa ska enligt artikel 14.3 vara första-av-sitt-slag-initiativ som bidrar till outhärlighet, resiliens och välbefinnande och till försörjningstrygghet av halvledare. Enligt artikel 15 ska kommissionen, med beaktande av yttrandet från europeiska nämnden för halvledare, bedöma ansökan genom ett rättvist och öppet förfarande på grundval av givna kriterier.

Statusen som ett europeiskt initiativ inom halvledarteknik kan innebära konkurrensfördelar för de företag som får tillgång till statusen, vilket Konkurrensverket även tolkar är syftet med förslaget. Bland annat får ett europeiskt initiativ inom halvledarteknik: enligt artikel 14.7 prioriterad tillgång till de pilotlinjer som inrättats i enlighet med artikel 5.b)⁸, möjlighet till offentligt nationellt stöd enligt artikel 13.2, begära finansieringsrådgivning av europeiska nämnden för halvledare enligt artikel 20.2 och påskyndad tillståndsprövning enligt artikel 21.1–3. Enligt Konkurrensverket kan det, på grund av de konkurrensfördelar som skapas, vid prövningen finnas behov av att beakta hur beviljandet av statusen och de rättigheter som är förknippade med denna kan påverka konkurrensen på den inre marknaden mellan inhemska företag.

Eftersom europeiska initiativ ska vara första-av-sitt-slag-initiativ enligt artikel 14.3 betyder det, enligt Konkurrensverket, att första-av-sitt-slag-erkännande innebär en konkurrensfördel. Europeiska initiativ inom halvledarteknik-förslaget kan leda

⁷ Europeiska kommissionen, Konsekvensanalys till förslaget om Chips Act 2.0, SWD(2026) 504 final, avsnitt 6.2.1.1.1

⁸ Sådan prioriterad tillgång ska varken utesluta eller hindra faktiskt tillträde på rättvisa villkor till pilotlinjerna för andra intresserade företag, särskilt uppstartsföretag och små och medelstora företag.

till en kapplöpning mellan aktörer att bli först med att få statusen, vilket enligt Konkurrensverkets bedömning både kan stärka och snedvrída konkurrensen. Å ena sidan kan statusen innebära starkare incitament för företag att investera och tidigarelägga innovativa projekt. Å andra sidan kan företag börja konkurrera om regulatoriska förmåner snarare än med pris, kvalitet eller innovation, och konkurrensintensiteten riskerar då att avstanna när ett erkännande tilldelats. Konkurrensverket anser att om flera parallella projekt erkänns kan konkurrensen mellan tekniska lösningar bevaras. Urvalet bör ske i konkurrens och av oberoende experter.

Ytterligare ett konkurrerande initiativ kan, enligt skäl 41, erkännas som första-av-sitt-slag om det kan visas att initiativet är nödvändigt för att säkerställa unionens resiliens och försörjningstrygghet genom att minska alltför stora strategiska beroenden av import från tredjeländer. Ett sådant initiativ bör bedömas utifrån sina egna meriter, med beaktande av exempelvis relevant marknadsanalys, graden av koncentration i beroendestrukturerna samt risken för att skapa överkapacitet.

Enligt förslaget ska begreppet första-av-sitt-slag-initiativ breddas till att omfatta fler delar av halvledarvärdekedjan och Konkurrensverket anser att det kan finnas behov av att skapa ytterligare möjligheter för initiativ att uppnå första-av-sitt-slag-erkännandet även när initiativet liknar ett initiativ som redan finns eller redan är planerat inom unionen. Annars riskerar förslagen att gynna de aktörer som redan är etablerade i stället för att gynna de aktörer som är mest effektiva, speciellt om det ska beaktas att överkapacitet inte får skapas.

Strategiska projekt

Enligt artikel 16 i förslaget till förordning ska kommissionen erkänna halvledarprojekt som så kallade strategiska projekt under förutsättning att de uppfyller ett antal kriterier. Enligt artikel 18.5 ska projekt som utsetts till strategiska projekt åtnjuta de rättigheter och omfattas av de skyldigheter som gäller för europeiska initiativ inom halvledarteknik.

Enligt artikel 18.1 ska genomförandet av åtgärder som stöder potentiella strategiska projekt anföras av det gemensamma företaget för halvledare, och enligt artikel 18.2 ska kommissionen utse som strategiska projekt sådana förslag som har valts ut för finansiering av det gemensamma företaget för halvledare.

Enligt artikel 13.2 och artikel 13.3 får medlemsstaterna och kommissionen tillämpa stödåtgärder och tillhandahålla administrativt stöd till strategiska projekt i enlighet med relevant unionslagstiftning.

Konkurrensverket tolkar förslaget som att kopplingen mellan finansieringen som bestäms av det gemensamma företaget för halvledare och strategiska projekt är stark. Eftersom strategiska projekt även ska få åtnjuta de rättigheter och omfattas av de skyldigheter som gäller för europeiska initiativ innebär det att de utvalda

projekten åtnjuter dubbla konkurrensfördelar gentemot övriga inhemska företag. Konkurrensverket vill därför betona vikten av att följa transparenta, objektiva och icke-diskriminerande regler för att välja ut strategiska projekt.

Europeiska spetskompetensregioner för halvledare

Kommissionen får, enligt artikel 26.1, besluta om tilldelning av en märkning som europeiska spetskompetensregioner för halvledare genom genomförandeakter. Märket får tilldelas efter ansökan av en regional myndighet och ska uttryckligen godkännas av den berörda medlemsstaten. Enligt artikel 26.3 får märkningen som europeisk spetskompetensregion för halvledare beaktas vid bedömning och urval av insatser som föreslås inom unionsfinansieringsprogram. Enligt artikel 29 ska ett nätverk av europeiska spetskompetensregioner för halvledare (nätverket) inrättas med syfte att bland annat underlätta samarbete och utbyte av bästa praxis mellan europeiska spetskompetensregioner för halvledare, samt att stärka synligheten för och attraktionskraften hos europeiska spetskompetensregioner för halvledare för privata investeringar och internationella partnerskap.

Enligt kommissionens konsekvensbeskrivning är förslaget tänkt att fungera som ett mjukt styrmedel. Märkningen ska erkänna regioner som har konkreta åtgärder på plats för att stödja halvledarvärdekedjan och attrahera investeringar. Den syftar även till att uppmuntra fler regioner att införa sådana stödjande åtgärder.⁹ Kommissionen uttrycker vidare att regionala insatser inom kompetens, infrastruktur och administration bedöms kunna minska administrativa bördor och stödja produktivitetstillväxt.¹⁰ Kommissionen bedömer även att bättre infrastruktur och effektivare regelefterlevnad kan minska företagens administrativa kostnader och göra det mer sannolikt att planerade investeringar genomförs.¹¹ Slutligen bedömer kommissionen att förslaget kan tänkas minska förseningar och oförutsedda händelser, vilket sänker kostnaderna för etablering.¹²

Förslaget kan enligt Konkurrensverket signalera till investerare att regionen har relevant infrastruktur och underlätta matchning av utbud och efterfrågan, vilket även det kan främja konkurrensförhållandena på marknaden. Enligt artikel 27.1 ska investeringsplanen, bland annat, innehålla en beskrivning av åtgärder för att integrera små och medelstora företag i det regionala ekosystemet, vilket Konkurrensverket anser är positivt.

För att finansiering av projekt eller initiativ ska ske effektivt finns det enligt Konkurrensverket fördelar om regionerna kan göras gränsöverskridande. Är

⁹ Europeiska kommissionen, Konsekvensanalys till förslaget om Chips Act 2.0, SWD(2026) 504 final, avsnitt 5.2.2.4

¹⁰ Europeiska kommissionen, Konsekvensanalys till förslaget om Chips Act 2.0, SWD(2026) 504 final, avsnitt 6.1.1.1

¹¹ Europeiska kommissionen, Konsekvensanalys till förslaget om Chips Act 2.0, SWD(2026) 504 final, avsnitt 6.1.1.3

¹² Europeiska kommissionen, Konsekvensanalys till förslaget om Chips Act 2.0, SWD(2026) 504 final, avsnitt 6.1.1.5

regionerna begränsade till en medlemsstats gränser kan det finnas risker med att stöd fokuseras till aktörer i medlemsstater med regionala försprång i stället för att allokeras till de naturliga halvledarkluster som kan tänkas sträcka sig över en nationsgräns. Allokeringen av resurser riskerar därför, enligt verket, att bli ineffektiv. Försvårar förslaget framväxten av gränsöverskridande kommersiella regioner riskerar det även att hämma integrationen av den inre marknaden.

Kapitel IV – Övervakning och krishantering (Pelare III)

B2B-plattform för leveranskedjan för halvledare

Kommissionen ska säkerställa inrättandet av en B2B-plattform för leveranskedjan för halvledare, som ska fungera som en digital tvilling i leveranskedjan för halvledare i syfte att öka dess transparens och resiliens.¹³ Plattformen ska enligt artikel 34.1 bland annat a) samla marknadsinformation och aggregerade företagsdata, c) ge deltagarna aggregerade insikter om risker och sårbarheter och, f) utfärda tidiga varningar och vägledning för proaktiva åtgärder till de deltagande företagen.

Konkurrensverket vill betona vikten av att det säkerställs att aggregationsnivån på informationen är tillräckligt hög för att omöjliggöra konkurrensbegränsande signalering och andra konkurrensskadliga strategier. Det finns därför en balansgång mellan att informationen som tillgängliggörs är tillräcklig för att vara användbar samtidigt som aggregationsnivån är tillräckligt hög så att data inte kan missbrukas. Enligt Konkurrensverket ökar riskerna för konkurrenssnedvridande effekter för de delar i värdekedjan som har högst koncentration. Anledningen är att det kan vara möjligt att härleda aggregerade data till mindre aggregerade data med hjälp av aktörernas egna information.

Offentlig upphandling

Den föreslagna förordningen innehåller ett antal regleringar av relevans för offentlig upphandling. Förslagen avser exempelvis att stöd ska kunna lämnas för att möjliggöra bildandet av gränsöverskridande gemensamma upphandlingar, att det i vissa situationer ska införas en möjlighet, och i vissa fall en skyldighet, att begära in en deklARATION avseende försörjningstrygghet samt att kommissionen under vissa omständigheter ska kunna fungera som en inköpscentral.

Artikel 30–32

Av artiklarna 30–32 följer att upphandlande organisationer av ekonomiska aktörer får begära in en så kallad försörjningstrygghetsdeklARATION avseende anskaffningen av halvledare och att upphandlande organisationer får ställa relaterade krav på anskaffningen av halvledare till slutprodukten som upphandlingen avser. Kommissionen får vid en potentiell risk i en leveranskedja utfärda rekommendationer till upphandlande myndigheter och enheter om inköp från inhemska företag. När en risk kvarstår får kommissionen anta en genomförandeakt som

¹³ Skäl 86

specificerar vilka instrument, utrustning eller system som upphandlande organisationer ska kräva en försörjningstrygghetsdeklaration ifrån.¹⁴

Det kan i sammanhanget noteras att uppräknningen i artikel 30.1 av vilka upphandlingar som omfattas inte innehåller någon hänvisning till Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/81/EG av den 13 juli 2009 om samordning av förfarandena vid tilldelning av vissa kontrakt för byggentreprenader, varor och tjänster av upphandlande myndigheter eller enheter på försvars- och säkerhetsområdet (LUFS-direktivet). Upphandlingar som omfattas av LUFS-direktivet kommer därför falla utanför de särskilda upphandlingsrättsliga regleringarna i artikel 30 och de därmed sammanhängande bestämmelserna i artikel 31 och artikel 32.

Såvitt avser den föreslagna förordningens tillämpningsområde vill Konkurrensverket peka på risken för otydligheter i gränsdragningen mot andra upphandlingsregelverk. I exempelvis artikel 30.3 återfinns en för upphandlande organisationer frivillig möjlighet att ställa olika typer av krav avseende försörjningstrygghet. Upphandlingar kommer enligt förslaget kunna ställa krav på exempelvis tekniska specifikationer, klausuler om fullgörande av kontrakt eller tilldelningskriterier. Om ett sådant krav i praktiken ska anses vara ställt med stöd av den föreslagna förordningen eller om det i stället ska anses ställt med stöd av det befintliga upphandlingsregelverket, vilka i dag inte innehåller något absolut förbud mot att ställa sådana krav, kan bli svårt att avgöra.

Svårigheter med att avgöra enligt vilket regelverk ett krav har ställts får också direkt relevans för hur tillåtligheten av ett sådant ställt krav ska bedömas. Detta eftersom krav på försörjningstrygghet som ställts med stöd av den föreslagna förordningen exempelvis ska uppfylla vissa särskilda kriterier i artikel 30.4. Även om de kriterier som anges i artikel 30.4 i väsentliga drag bör anses gälla även enligt det befintliga upphandlingsregelverket, så saknas en direkt motsvarande reglering i de befintliga upphandlingsregelverken och det får anses oklart om någon skillnad i sak har avsetts. Även den mer allmänna frågan om ett visst ställt krav överhuvudtaget utgör ett krav på försörjningstrygghet på det sätt som avses enligt den föreslagna förordningen eller inte, och om kravet därmed ska omfattas av den föreslagna förordningen i det enskilda fallet, kan i praktiken komma att vålla gränsdragningsproblem. Sammantaget ser Konkurrensverket sålunda ett behov av att peka på otydligheter i gränsdragningen mellan den föreslagna förordningens bestämmelser och de befintliga upphandlingsregelverken.

Beträffande möjligheten i artikel 31.3, för upphandlande organisationer att besluta att inte tillämpa de krav som föreskrivs i ett genomförandebeslut från kommissionen, så efterfrågas vissa förtydliganden av undantagens närmare

¹⁴ Det förefaller som att hänvisningen i artikel 30.1 till direktiv 2024/23/EU, rätteligen bör vara till direktiv 2014/23/EU, vilken är Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU av den 26 februari 2014 om tilldelning av koncessioner (LUK-direktivet).

innebörd. Vad gäller undantagen i artikel 31.3.a)–c) så uppvisar dessa undantag stora likheter med vissa undantag från annonseringsskyldigheten i exempelvis LOU-direktivet.¹⁵ Konkurrensverket har svårt att avgöra om avsikten är att rättspraxis beträffande motsvarande undantag i LOU-direktivet ska vara relevant även vid bedömningen enligt den föreslagna förordningen, eller om skillnad i sak är avsedd. Därtill bör det i sammanhanget också uppmärksammas att undantaget för oproportionella kostnader i artikel 31.3.c)–d), som innebär att upphandlande organisationer behöver acceptera att anbudet blir upp till 25 procent dyrare, kan leda till att enskilda upphandlande organisationer påförs betydande kostnader som de själva behöver bära.

Artikel 43

Enligt artikel 43 kommer kommissionen under vissa omständigheter, efter att en så kallad krisfas enligt artikel 39 har aktiverats, kunna agera som inköpscentral åt två eller fler medlemsstater vid köp av krisnödvändiga produkter för de kritiska sektorerna. Om kommissionen åtar sig uppdraget ska medlemsstaterna reglera bland annat inköpsmekanismer och vilket mandat som kommissionen ska ges. De upphandlingar som kommissionen genomför ska ske i enlighet med reglerna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2024/2509 av den 23 september 2024 om finansiella regler för unionens allmänna budget (Budgetförordningen). Avtalen som upphandlas ska ingås av kommissionen på de deltagande medlemsstaternas vägnar men ibruktagandet, användningen eller återförsäljningen av de inköpta produkterna ska vara de deltagande medlemsstaternas ansvar.

Konkurrensverket noterar att användandet av inköpscentraler inte är något främmande för upphandlingsregelverken och att det inte finns någon anledning att i allmänhet motsätta sig denna möjlighet.

Det bör dock påpekas att det av artikel 43 endast framgår att det är på de deltagande medlemsstaternas vägnar som kommissionen kommer ingå avtalen. Eftersom upphandlande organisationer som utgångspunkt ska tillämpa de förfaranden som framgår av upphandlingsdirektiven vid upphandlingar, kan enskilda upphandlande organisationer inte utgå från att de kan använda avtalen som svenska staten ingått.¹⁶ Utifrån artikelns ordalydelse och mot bakgrund av det föregående framstår det därför som att vissa upphandlande organisationer, så som exempelvis regioner och kommuner, inte kommer beredas möjlighet att ta del av de avtal kommissionen upphandlar.

Tillsyn

Enligt 1 § och 3 § 2 förordning (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket utövar Konkurrensverket tillsyn över att bland annat bestämmelserna i de fyra upphandlingslagarna efterlevs. För det fall Konkurrensverket ska utöva tillsyn

¹⁵ Se artikel 32 i LOU-direktivet.

¹⁶ Beträffande exempelvis statliga myndigheter, jfr HFD 2021 ref. 35.

över den nationella tillämpningen av den föreslagna förordningen kommer det vara nödvändigt att genomföra vissa ändringar i Konkurrensverkets instruktion och/eller i relevanta upphandlingslagar.¹⁷

Detta yttrande har beslutats av ställföreträdande generaldirektören Hanna Witt. Föredragande har varit ekonom Carl Klingemann.

¹⁷ Se exempelvis 21 kap. 1 § lagen om (2016:1145) om offentlig upphandling av vilket framgår av Konkurrensverket utövar tillsyn över den lagens bestämmelser samt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/1031 av den 23 juni 2022 om tillträdet för ekonomiska aktörer, varor och tjänster från tredjeländer till unionens marknader för offentlig upphandling och koncession och förfaranden till stöd för förhandlingar om tillträde för ekonomiska aktörer, varor och tjänster från unionen till tredjeländers marknader för offentlig upphandling och koncession (Instrumentet för internationell upphandling - IPI).